

Försvarsmaktsreglemente

FMR

Formella grunder

*Central lagerhållning:
Försvarets bok- och blankettförråd*

Försvarsmaktsreglemente Formella grunder – (FMR Form grund), 2000 års utgåva (M7741–110001), fastställs för tillämpning inom Försvarsmakten från och med 2000-12-01.

Från samma tidpunkt upphävs Arméreglemente del 1 Grunder, 1984 års utgåva (M7741–100511).

FRANK ROSENIUS

Anders Eriksson

© 2000 Försvarsmakten, Stockholm

Boken är publicerad i samarbete med

AerotechTelub Utbildning AB

Sakavdelning: MSS/ReglE Övlt Mats Boman, Armén Mj Gunnar Bjärnlid,

Marinen Örlkn Lars Petersson, Flygvapnet Mj Roland Gunnarsson,

Lt Lars Persson

M7741–110001

Förord

Försvarmaktsreglemente Formella grunder (FMR Form grund) innehåller bl a säkerhetsföreskrifter samt förklarande text och bilder för sådan grundläggande verksamhet där avvikelser från de beskrivna handlingssätten kan innebära skador på personal och materiel. Reglementets främsta syfte är att befrämja effektivitet och säkerhet i Försvarmaktens verksamhet.

Säkerhetsföreskrifterna markeras med en linje i yttermarginalen.

Reglementet syftar även till att

- underlätta ledning av förband
- säkerställa kontroll av utrustning
- skapa ett enhetligt uppträdande.

Reglementet gäller all militär personal som är anställd eller verksam inom Försvarmakten. Chef säkerställer att övriga vid behov delges reglementets innehåll.

Vad som sägs om kompanier, plutoner och grupper (kompani-, pluton- och gruppchefer) gäller även för förband av motsvarande storlek med andra benämningar.

Grundläggande regler för bl a befälsrätt, personalens skyldigheter och klädsel återfinns i förordningen (1996:927) med bestämmelser för Försvarmaktens personal samt Försvarmaktens föreskrifter (FFS 1997:2) för Försvarmaktens personal.

FMR Form grund innehåller i vissa fall endast grunderna för reglerad verksamhet. Utförligare bestämmelser och riktlinjer m m finns främst i följande av Försvarmakten utgivna stabspublikationer

- SoldR Mtrl – hantering och skötsel av materiel, bl a vapen
- SkjutR – skjutregler m m för olika vapentyper
- CerR FM, Cermonireglemente för Försvarmakten
- Svensk Soldat, Örlogsboken.

Hantering och skötsel av vapen och utrustning regleras även i av FMV utgivna materielpublikationer.

Kommandon markeras i reglementet med **fet stil**. I en del fall görs ett uppehåll, som i tid motsvarar två stegs marsch, mellan lystringsordet och verkställighetsordet i kommandot. Detta uppehåll betecknas med ett tankstreck, t ex **Språng – marsch!**.

Säkerhetsföreskrifter för vapen och ammunition med mera återfinns i SäkI – Försvarmaktens säkerhetsinstruktion för vapen och ammunition m m.

Innehåll

Förord	3
1 Ledning	7
Grunder	7
Order	8
Kommando	9
Signaler	9
Tecken	10
Grunder	10
Kolonntecken	17
Tecken vid körning med ledare	21
Tecken för att dirigera helikopter	22
2 Lystringsgrader	23
Grunder	23
Givakt	23
Lystring	24
Manöver	24
Lediga	25
Fältlystring	25
Rast	26
3 Grundläggande ställningar och rörelser	27
Enskild ställning	27
Till fots	27
Med skidor	28
På motorfordon	29
Lystrings- och	29
manöverställning	29
Till fots	29
Med skidor	30
Vändningar	31
Grunder	31
Till fots	31
Vändningar på skidor	32
Marsch	33
Vanlig marsch	33
Halt	34
Språngmarsch	34
Skidmarsch	35

4 Förband i sluten ordning	36
Grunder	36
Luckor och avstånd	37
Grunder	37
Inom grupp och pluton	38
Mellan troppar/plutoner och kompanier till fots och på skidor	38
Mellan troppar/plutoner och kompanier med fordon	38
Platser vid avlämning och hälsning	39
Former	40
Kompani på kolonn till fots	40
Grupp- och tropp-/plutonskolonner till fots eller på skidor	41
Linje till fots eller på skidor	42
Platser för fordon och personal vid fordon	43
Formförändringar	44
Ändring av bredd och riktning	44
Uppställning	46
Uppställning – på tidigare bestämd plats och form	46
Uppställning – i övriga fall	46
Rättning	47
Grunder	47
På stället	47
Under marsch	48
Vid halt	48
Tagande av befäl, avlämning och anmälan	49
Tagande av befäl	49
Avlämning	49
Anmälan	50
Visitation	50
Grunder	50
Visitation av ett helt led i taget	50
Visitation av en man i taget	51
Överordnad chefs visitation	51
Uppdelning och upplösning av förband	51
5 Hälsning	52
Enskild hälsning	52
Grunder	52
Hälsning med honnör på stället och under förflyttning	53
Hälsning med vapen	54
Hälsning på flagga som hissas eller halas	54
Hälsning på örlogsfartygs flagga	55
Posts hälsning	55

Hälsning i förband	56
Grunder	56
Hälsning på stället	56
Hälsning under marsch	56
Hälsning på flagga	56
6 Vapenställningar	57
Grunder	57
Reminfästning ak 5	57
Grundställning	58
Kpist, ak, psg 90 och ksp 90	58
Grg, pschott, ksp 58 och ag 90	58
Vapen i slinga (endast ak 5)	60
På ryggen gevär, ak 5	61
På ryggen gevär, övriga vapen	62
På bröstet gevär	63
I remmen gevär	64
I handen gevär	65
7 Färdigställning och anläggning	66
Färdigställning	66
Anläggning	67
8 Posts ställning	68
9 Utrustningens handhavande	69
Läggande och tagande av vapen	69
Eldhandvapen	69
Ag 90 , psg 90, ksp, grg och pschott	70
Av- och påtagande av utrustning	72
Packning	72
Koppling av skidor	73
10 Parad	74

1 *Ledning*

Grunder

Chef leder sitt förband med order, kommandon, signaler och tecken.

Order vid kompani och lägre förband ges i regel muntligt och efter hand.

Ett kommando används främst för att utlösa en viss, bestämd verksamhet som i detalj regleras i respektive reglemente.

Signaler och tecken kan användas i stället för kommandon. Tecken kommer särskilt till användning under strid då det är svårt att göra sig hörd, eller då situationen kräver att ledning sker under tystnad. Tecken används också för att leda förband med strids- och motorfordon samt för att dirigera enstaka fordon och helikoptrar.

Signaler och tecken kan även förmedla information.

Order, kommando, signal eller tecken skall vidarebefordras vid behov. Ett meddelande vidarebefordras från man till man på kommando **Repetera! (höger) (vänster) (bakåt) (till alla)**. I vissa fall anges vilka som skall repetera meddelandet, t ex **Gruppcheferna repetera!**

Var och en som vidarebefordrar ett meddelande skall ansvara för att det uppfattas rätt av närmaste mottagare. Vid behov anges från vem som meddelandet kommer och till vem (vilket förband) det är ställt. Meddelandet avslutas med **Slut!** Mottagaren anger att han uppfattat meddelandet med **Uppfattat!**

Bild 1:1. Samling (upprepade cirkelrörelser)

Order

En muntlig order ges i de flesta fall då kommandon, signaler eller tecken inte är tillräckliga eller av andra skäl inte kan eller bör användas.

En order ges om möjligt där aktuell terräng kan överblickas, annars med ledning av karta, skiss med mera. Ordern kan helt eller delvis ges i form av oleat eller skiss.

En order skall vara klar, enkel och otvetydig. En chef skall uttrycka sig så att underställda eller underlydande inte behöver fatta beslut som chefen själv skall bära ansvaret för. Kontroll skall ske av att given order uppfattats på rätt sätt.

En muntlig ordergivning inleds med lystringsordet **Manöver** därefter **Orientering** (**Beslut i stort** om detta ingår i ordergivningen) samt **Order**.

En muntlig ordergivning avslutas i regel med **Slut, Frågor**. Därefter ställs kontrollfrågor till ordermottagaren (**N N återge din uppgift med egna ord**) (**Repetera egen uppgift**) (**Repetera – Verkställ!**).

En muntlig ordergivning skall i nödvändig utsträckning svara på följande frågor

- vilken uppgift och vem som skall lösa den
- syftet med uppgiften
- vilka resurser som disponeras
- vilka befälsförhållanden
- vilken beredd uppgift.

Ordern bör om möjligt även innehålla

- var uppgiften skall lösas
- när uppgiften skall vara löst.

Kommando

Ett kommando består av ett lystrings- och ett verkställighetsord eller endast det senare.

Ett kommando uttalas med en efter förhållandena avpassad röststyrka.

Lystringsord uttalas tydligt. Verkställighetsord uttalas skarpt och kort. Mellan lystrings- och verkställighetsorden görs ett uppehåll som i tid motsvarar två stegs marsch, t ex **Framåt – marsch!**

Vid marschantråde eller halt eller då det bedöms nödvändigt för att undvika missförstånd, används benämningen på det avsedda förbandet före kommandot eller som lystringsord, t ex **Kompani (1. pluton)**. Vid trupp som inte är indelad används **Avdelning**.

När ett förbands underavdelningar var för sig skall utföra samma rörelse, föregås kommandot av t ex **Gruppvis (Avdelningsvis)**.

Signaler

Ljud- och ljussignaler används främst inom ett förband som är utspritt över ett så stort område att ett kommando inte kan uppfattas inom hela förbandet.

Signaler ges med visselpipa, larmapparat, signalhorn, signalpistol, ficklampa eller dylikt. Var och en skall vid behov uppmärksamma sin chef på signal.

Chef får bestämma att en viss signal skall användas för ett särskilt ändamål.

Följande är exempel på ljudsignaler som är fastställda och inte får ändras eller ges annan innebörd.

Klart skepp – Två långa signaler och två korta signaler upprepade under 30 s.

Larm – Upprepade långa signaler.

Flygvarning – Två korta signaler följt av 2 1/2 s uppehåll följt av två korta signaler och så vidare under 30 s.

Flyglarm – Upprepade korta signaler (ca 1 s långa).

Gaslarm (C-larm) – Upprepade mycket korta signaler eller upprepade slag på föremål av metall (spett, järnrör eller dylikt).

Faran över – En lång signal under ca 30 s.

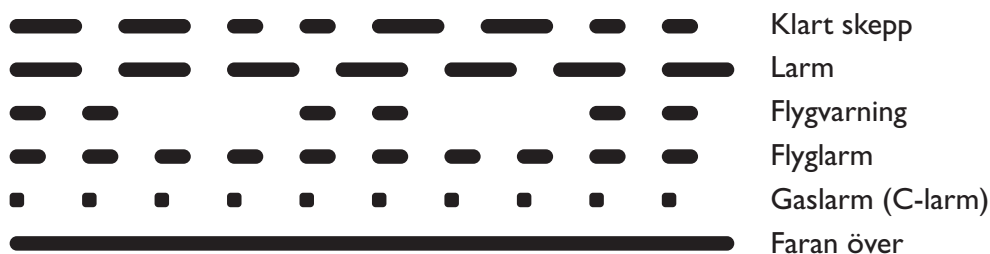

Bild 1:2. Exempel på signaler

Om inte annat bestäms med hänsyn till läget, får larmsignalerna ges även då de kan uppfattas av fienden.

Tecken

Grunder

Ett tecken skall ges tydligt. Var och en skall vid behov uppmärksamma sin chef på tecken. Mottagaren visar att han uppfattat tecknet genom att repetera det eller ge tecknet *Allt klart (Uppfattat)*.

Ett tecken ges med en eller båda armarna samt i vissa fall med ficklampa, vapen eller annat föremål.

I skog, mörker och nedsatt sikt vidarebefordras tecken av all personal.

Följande tecken är fastställda och får endast användas med angiven innebörd.

Bild 1:3. Allt klart, uppfattat (handen hålls i höjd med huvudet)

Bild 1:4. Samband söks. När samband erhållits, visas detta genom att armens rörelse stannas upp och tecknet allt klart, uppfattat ges

Bild 1:5. Förflyttning i utpekad riktning

*Bild 1:6. Framåt, öka hastigheten
(armen sträcks uppåt och fälls fram-
åt en eller flera gånger)*

Bild 1:7. Halt

Bild 1:8. Färdiga till strid

Bild 1:9. Skyttekolonn

Bild 1:10. Skyttesvärn

Bild 1:11. Skyttelinje

Bild 1:12. Var försiktig eller minska hastigheten

Bild 1:13. Samling (upprepade cirkelrörelser)

*Bild 1:14. Runtomkring försvar
- "Igelkottsförsvar"*

*Bild 1:15. Direkt underställda chefer
(DUC) till mig*

*Bild 1:16. Fienden synlig (vapnet förs långsamt
fram och tillbaka upprepade gånger i riktning
mot den upptäckta fienden)*

Bild 1:17. Eld mot mål i utpekad riktning. (Handen förs fram och tillbaka upprepade gånger i riktning mot målet)

Bild 1:18. Behov av ammunition (upprepade svängningar). Behövs ammunition för understöds- och pansarvärnsvapen – sväng med ammunitionsemballage för det vapen det gäller

Bild 1:19. Avbryt, Avbryt – eld upphör

Bild 1:20. Flygvarning (två svängningar upp och ner med tygstycke eller dylikt upprepas med 2–3 s mellanrum under 30 s)

Bild 1:21. Flyglarm (armen svängs hastigt upprepade gånger åt sidorna med tygstycke eller dylikt)

Bild 1:22. Fara över (långsam svängning i cirkel med tygstycke eller dylikt)

Kolonntecken

Kolonntecken ges med ena armen eller med teckenvisare. I mörker används en ficklampa med avskärmat ljus eller armen varvid armen skall ha lysväv, vitt ärmuppslag eller dylikt.

Varje fordonschef ansvarar för att kolonntecken vidarebefordras till närmast bakomvarande eller framförvarande fordon. Fordonsförare ger inte kolonntecken under körning.

Teckenvisaren får inte användas som körriktningssvisare.

*Bild 1:23. Kön marschfärdig.
Under marsch: Chefens uppmärksamhet påkallas (uppåt sträckt arm sänks och höjs hastigt upprepade gånger)*

*Bild 1:24. Uppsittning/avsittning
(armen svängs upprepade gånger åt sidorna)*

Bild 1:25. Marschanträde/öka farten (cirkelrörelse med åt sidan sträckt arm)

Bild 1:26. Minskning av hastigheten (åt sidan sträckt arm förs långsamt upp och ner upprepade gånger). Halt (samma tecken avslutat med uppåt sträckt arm).

Bild 1:27. Öka till på förhand bestämt avstånd (långsam rörelse) respektive minska till på förhand bestämt avstånd (hastig rörelse)

Bild 1:28. Backning (handen förs i en åttaformig figur)

Bild 1:29. Starta motorerna (armen förs upprepade gånger i små cirkelrörelser framför bröstet)

Bild 1:30. Motorerna stannas (handen förs fram och tillbaka upprepade gånger)

Bild 1:31. Motorcykelordonnans fram (neråt sträckt arm förs upprepade gånger i armens längdriktning)

Bild 1:32. Håll åt vänster (åt sidan sträckt arm hålls stilla)

*Bild 1:33. Helomvändning fordonsvis
(sträckt arm svängs i vid cirkel upp-
repade gånger framför kroppen)*

*Bild 1:34. Tjänst till fots (snett nedåt
sträckt arm förs till pekande rätt ner
och därefter tillbaka)*

Tecken vid körning med ledare

Vid körning i terräng, på dåliga vägar, vid svåra passager, vid backning samt i mörker och nedsatt sikt skall motorfordon ledas genom tecken av personal utanför fordonet – *körning med ledare*. Ledaren väljer en plats där han kan se hela fordonet och samtidigt ha ögonkontakt med föraren. Ledaren skall inte gå baklänges samtidigt som han leder fordonet. Om fordonet kommer för nära ledaren, hejdar han fordonet och förflyttar sig till en ny plats. Föraren ansvarar för att fordonet körs enligt gällande bestämmelser.

Bild 1:35.
Utgångsställning

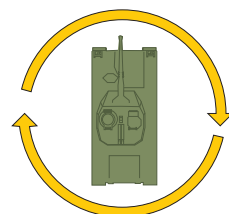
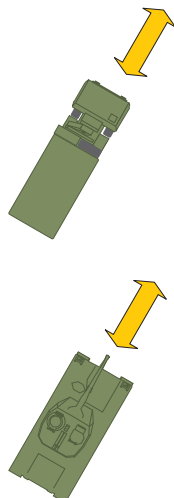
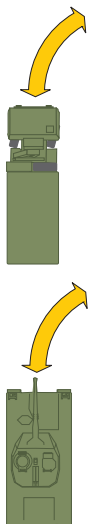
Bild 1:36.
Styr åt höger

Bild 1:37.
Styr rakt

Bild 1:38.
Bandfordon: Centrum-
sväng höger

Tecken för att dirigera helikopter

En helikopter dirigeras på landningsplats genom tecken från teckengivare. Teckengivaren skall ha vinden i ryggen.

Tecken ges stillastående och med båda armarna. Vid behov används ficklam-pa.

Bild 1:39. Landa här

2 Lystringsgrader

Grunder

Chef bestämmer lystringsgraden.

Lystringsgraderna är

- givakt
- lystring
- manöver
- lediga
- fältlystring
- rast.

Givakt

Lystringsgraden ”Givakt” används då fullständig uppmärksamhet och god hållning krävs samt vid hälsning med förband. Fullständig tystnad skall iakttas.

Då givakt kommenderas intas på stället enskild ställning.

Kommando: **Givakt!**

Bild 2:1. Givakt. Enskild ställning intas på stället

Även om ”givakt” inte kommenderas intas enskild ställning vid kommando (början av lystringsord) som avser vändning, marschantråde, rättning och förbands upplösande samt vid visitation. Enskild som ingår i en trupp som marscherar under lystringsgrad lystring/manöver/lediga intar även enskild ställning i haltrörelsens avslutande moment. Enskild ställning bibehålls intill chef kommenderar lystring/manöver eller lediga.

Lystring

Lystringsgraden ”Lystring” används vid parad eller motsvarande då en fullständig uppmärksamhet och enhetlig hållning krävs men enskild ställning inte är nödvändig.

Fullständig tystnad skall iakttagas. På stället intas lystringsställning.

Kommando: Lystring – ställ!

”Lystring” är såväl en lystringsgrad som en ställning.

Manöver

Lystringsgraden ”Manöver” används i sluten ordning då fullständig uppmärksamhet krävs men enskild ställning inte är nödvändig samt vid grupperat förband under kortare tidsmoment då verksamheten kräver det. För poster och varnare är lystringsgraden alltid manöver.

Tystnad skall iakttagas. Samtal som rör tjänsten får föras med låg röst om verksamheten inte störs.

Kommando: Manöver!

Bild 2:2. Lystring – ställ/ Manöver. Lystrings-/manöverställning intas på stället

Manöver är såväl en lystringsgrad som en ställning.

I sluten ordning på stället står enskild i manöverställning. Under fotmarsch i sluten ordning går den enskilde på sin bestämda plats och i takt.

Vid ett grupperat förband intar personalen en för tjänsten lämplig ställning. I övrigt väljs platsen och ställningen med hänsyn till läget och terrängen. Eldhandvapen, hjälm och personlig skyddsutrustning medförs lätt tillgängliga. Tidigare ändringar i klädseln behålls om inte annat anges.

Lediga

Lystringsgraden ”Lediga” används då fullständig uppmärksamhet och tystnad inte är nödvändig och hållningen kan vara fri.

Vid lediga skall en för tjänsten nödvändig uppmärksamhet iakttas. Samtal med låg röst får äga rum.

Kommando: Lediga!

Till fots i sluten ordning på stället står enskild i manöverställning. Hållningen är i övrigt fri. Under fotmarsch i sluten ordning går den enskilde på sin bestämda plats och, om inga hinder för detta finns, i takt.

Fältlystring

Lystringsgraden ”Fältlystring” används då verksamheten inte kräver fullständig uppmärksamhet och tystnad.

En för tjänsten lämpligt avvägd samtalsröst får användas. Enskild får utföra nödvändiga personliga behov.

Kommando: Fältlystring!

Under fotmarsch i sluten ordning går den enskilde på sin bestämda plats. Eldhandvapen, hjälm och personlig skyddsutrustning medförs lätt tillgängliga. Klädseln ordnas med hänsyn till verksamheten och vädret.

Rast

Enskild får avlägsna sig högst 50 m från rastplatsen. Den enskilde får äta och vila m m samt efter eget omdöme och med iakttagande av gällande beredskapsgrad ändra sin klädsel. Den enskilde får inte utan tillstånd gå in i byggnader, fordon eller motsvarande. Väg bana och skidspår skall lämnas fria.

Vid ett grupperat förband får den enskilde göra de ändringar i klädseln som är möjliga med hänsyn till strids- och marschberedskapen.

Chefen anger plats och rastens längd.

Kommando: (Vid ...) (00 minuters) Rast!

3 Grundläggande ställningar och rörelser

Enskild ställning

Till fots

Den enskilde står absolut stilla med god hållning och med

- hälarna tillsammans och i jämnhöjd, fötterna i 45° vinkel
- benen helt raka
- kroppstyngden något framförd och lika fördelad på båda fötterna
- armarna helt raka längs sidorna, handlederna raka
- händerna knutna mitt på sidan av låret och med kännning av det samma samt tummen mot pekfingeret
- huvudet väl uppburet och blicken riktad rakt fram (mot ögonmärke).

Bild 3:1. Enskild ställning till fots framifrån

Bild 3:2. Enskild ställning till fots snett framifrån

Med skidor

Med påtagna skidor står enskild med

- skidorna parallella med en skidbredds mellanrum
- händerna införda i handremmarna med fattning om stavarnas handtag
- stavarna rakt bakåt med spetsarna mot snön.

Med avtagna skidor står enskild med

- skidorna lodrätt vid vänstra sidan med den ena skidan inträdd genom den andras tårem, bindningarna framåt
- den ena staven träd genom den andra stavens kringla, hållna i högra handen, lodrätt vid högra sidan
- armarna så raka som möjligt.

Bild 3:3. Enskild ställning med påtagna skidor

Bild 3:4. Enskild ställning med avtagna skidor

På motorfordon

På motorfordon med flygvarnar- eller tornlucka (motsvarande) står den enskilde med ryggen stödd mot öppningens bakkant och med händerna mot framkanten med så raka armar som möjligt.

Bild 3:5. Enskild ställning i stridsfordon

Bild 3:6. Lystrings- och manöverställning framifrån

Lystrings- och manöverställning

Till fots

Enskild står stilla med god hållning och bredbent med

- en fotlängd mellan hälarna
- kroppstyngden lika fördelad på båda fötterna med höger fot på sin för enskild ställning bestämda plats
- armarna på ryggen och fattar med vänster hand om den högra handens handled – höger hand skall vara lätt knuten
- blicken riktad rakt fram.

Vid övergång från enskild ställning till lystrings-/manöverställning skall vänster fot lyftas cirka fem cm och med kraft sättas ned med en fotlängds avstånd mellan hälarna.

Bild 3:7. Lystrings- och manöverställning bakifrån

Med skidor

Med påtagna skidor står enskild med

- skidorna parallella med en skidbredds mellanrum
- händerna införda i handremmarna med fattning om stavarnas handtag
- stavarna vinkelrätt mot snön med axelbredds mellanrum med spetsarna placerade en fotlängd framför bindningarna.

Med avtagna skidor står enskild med

- skidorna lodrätt vid vänstra sidan med den ena skidan inträdd genom den andras tårem, bindningarna framåt
- den ena staven trädd genom den andras kringla hållna i högra handen lodrätt en halv fotlängd till höger om högra foten
- en fotlängd mellan hälarna.

Bild 3:8. Lystrings- och manöverställning med påtagna skidor

Bild 3:9. Lystrings- och manöverställning med avtagna skidor

Vändningar

Grunder

Vändningar utförs i marschtakt. Då vapnet hålls ”i handen gevär”, höjs pipan något under vändningen. Utgångsställning för vändning är enskild ställning. Enskild ställning intas på lystringsordet i vändningskommandot.

Till fots

Vändningar åt sidan

Ögonmärke skall tas före och efter vändningen för att säkerställa god balans.

1. Inta enskild ställning.
2. Lyft det vänstra (högra) fotbladet från marken och höger (vänster) häl.
3. Vänd på vänster (höger) häl med raka knän och god balans ett kvarts varv åt vänster (höger) så att kroppstyngden förs över på den vänstra (högra) foten. Vändningen stöds med det högra (vänstra) fotbladet och stödfotens häl vrids ut. Armarna hålls raka och kvar längs sidorna.
4. Den högra (vänstra) foten sätts med kraft närmaste vägen intill den andra.

Kommando: **Vänster (Höger) – om!**

Helomvändning

Soldaten vänder ett halvt varv åt vänster på vänster häl och i övrigt på samma sätt som vid vändning åt vänster.

Kommando: **Helt – om!**

Bild 3:10. Utvridet läge vid vändning åt sidan

Vändningar på skidor

Vändning åt sidan

På skidor vänder soldaterna åt sidan kring bakändarna med små snabba trampsteg. Stavarna används som stöd.

Kommando: Vänster (Höger) – om!

Helomvändning

Helomvändning utförs åt vänster och i regel med trampsteg men kan även utföras med lappkast.

Kommando: (Med lappkast) Helt – om!

a

b

c

d

e

f

Bild 3:11 a-f. Helomvändning med lappkast

Marsch

Marschsätten är

- vanlig marsch
- språngmarsch
- skidmarsch
- noggrann marsch, se CerR FM del 3.

Vanlig marsch

Marsch anträds med vänster fot. Vid marschanträde tas första steget ut till 3/4 längd, varvid det vänstra fotbladet parallellt med underlaget kraftfullt sätts i marken med helt rakt ben och sträckt vrist (taktsteg). Marschanträde kan även ske efter vändning.

Kommando: Avdelning (1. pluton) Framåt (Vänster om) (Höger om) (Helt om) – marsch!

Vanlig marsch utförs med en hastighet av 112–114 steg i minuten och en steglängd av ca 85 cm räknat från häl till häl. Hastigheten och steglängden får dock varieras då markens beskaffenhet eller andra förhållanden ger anledning till det. Marschen utförs i fast och säker takt. Kroppen förs stadigt med god hållning och med kroppstyngden något framförd. Armarna skall när givakt har kommanderats, pendla raka i marschriktningen till strax under axelhöjd och bakåt så långt det går. När lystring eller manöver kommanderats skall armarna pendla raka i marschriktningen halvvägs upp till axelplanet och bakåt något bakom ryggplanet. Händerna hålls knutna med tummen i marschriktningen.

Bild 3:12. Marschanträde

Vid övergång under vanlig marsch från "lystring", "manöver" eller "lediga" till "givakt", tas taktsteg med vänster fot. "Givakt" kommenderas när vänster fot sätts i marken och taktsteg görs nästa gång vänster fot sätts i marken.

Kommando: **Avdelning (1. pluton) – Givakt!**

Halt

"Halt" kommenderas då vänster fot sätts i marken varvid

1. Ett halvt steg tas ut med höger fot samtidigt som armarna låses med tryckning intill sidan.
2. Vänster fot sätts i marken med kraft, med sträckt ben, sträckt vrist och halv steglängd (taktsteg).
3. Höger fot förs kortaste vägen intill den vänstra foten.
4. Enskild ställning bibehålls oavsett lystringsgrad.
5. Chef avgör därefter om rättningsrörelse skall ske eller om lystrings-/manöverställning skall intas.

Kommando: **Avdelning (1. pluton) – Halt!**

Språngmarsch

Språngmarsch utförs med en hastighet av 165 steg i minuten och en steglängd av ca 90 cm räknat från häl till häl. Kroppen förs ledigt med god hållning och med kroppstyngden något framförd. Armarna hålls böjda och pendlas snett framför bröstet i 45°–60° vinkel.

Övergång från "marsch" till "språngmarsch" sker på kommando:

Språng – marsch!

"Marsch" kommenderas när vänster fot sätts i marken. Språngmarschen anträds nästa gång vänster fot sätts i marken genom att hela foten sätts i marken med lätt tryckning och benet något böjt.

Övergång från "språngmarsch" till "vanlig marsch" sker genom att tre steg (höger fot, vänster fot, höger fot) tas ut under avsiktning varefter taktsteg (vänster fotblad parallellt med underlaget sätts med kraft mot marken med rakt ben och sträckt vrist) tas med vänster fot och marschen fortsätter som vanlig marsch.

"Marsch" kommenderas när den vänstra foten sätts i marken.

Kommando: **Vanlig – marsch!**

Skidmarsch

Skidmarsch anträds på kommando: **Avdelning (1. pluton) Framåt – marsch!**

Då ”marsch” kommenderas förs stavarna hastigt framåt, så att marschen kan börja omedelbart.

Skidmarsch upphör på samma kommando som vid marsch. Verkställighetsordet uttalas något utdraget. Rörelsen avstannar efter hand.

Vid övergång från ”skidmarsch” till ”fotmarsch” träs den ena staven igenom den andra stavens kringla och ställs till höger. Skidorna tas av och fästs ihop genom att den ena skidan träs under den andras tårem.

Kommando: **Fotmarsch!**

Bild 3:13. Ordande av skidor vid övergång till fotmarsch

Vid marschanträde under ”fotmarsch” tas på lystringsordet skidorna på vänstra axeln och stavarna i högra handen. Vid halt tas de ner då order om att inta lystrings-/manöverställning ges.

Vid övergång från ”fotmarsch” till ”skidmarsch” ställs stavarna till höger. Skidorna lossas och tas på.

Kommando: **Skidmarsch!**

4 Förband i sluten ordning

Grunder

Sluten ordning innebär att förbandet är ordnat i fastställda former där underavdelningar, enskilda och fordon har bestämda platser.

Höger och vänster sida anges i förhållande till truppens frontriktning.

En chef kan bestämma att hans förband ordnas på ett annat sätt än i fastställd form om verksamheten kräver detta.

Formerna i sluten ordning är för

grupp – kolonn och linje

tropp – kolonn, gruppkolonner och linje

pluton – kolonn, gruppkolonner och linje

kompani – kolonn, tropp-/ plutonskolonner och linje

bataljon – kolonn och kompanikolonner.

I sluten ordning benämns de som står i främsta ledet för tät/tätkarlar, de som står i bastersta ledet benämns kö/kökarlar och de som står ytterst benämns vänster respektive höger kolonn.

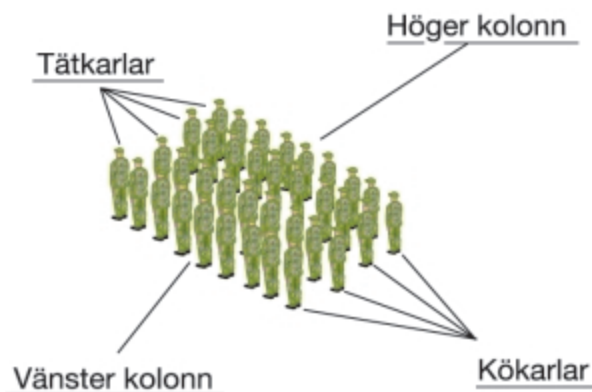

Bild 4:1 Benämningar i sluten ordning

Luckor och avstånd

Grunder

Luckor är mellanrum i sidled mellan enskilda/fordon och förband.

Avstånd är mellanrum i djupled mellan enskilda/fordon och förband.

Mellan enskilda (även på skidor) räknas lucka från arm till arm, avstånd från framförvarandes rygg till bakomvarandes bröst.

Mellan fordon räknas lucka från den yttersta delen av fordonet. Avstånd räknas från framförvarande fordons bakre del till bakomvarande fordons främsta del. Vid tolkning räknas avståndet från den siste i tolklaget till bakomvarande fordon.

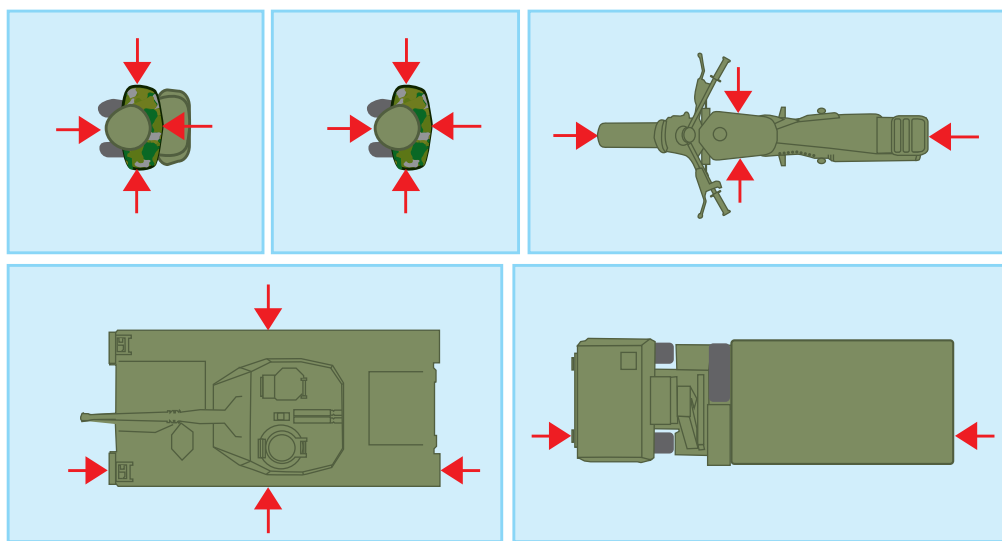

Bild 4:2 Luckor och avstånd (pilarna visar varifrån luckor och avstånd räknas)

Inom grupp och pluton

Luckorna är mellan

- enskilda på ett eller flera led linje armbågsluckor (0,25 m)
- enskilda på ett eller flera led på skidor 1 m
- enskild och motorfordon 1 m
- motorcykel, snöskoter, terränghjuling och annat motorfordon 2,5 m
- motorfordon (utom motorcykel, snöskoter och terränghjuling) 5 m.

Avstånden är mellan

- enskilda till fots 1,25 m
- enskilda på skidor 3,5 m
- enskild till fots och enskild på skidor 3,5 m
- enskild till fots och motorfordon 1,25 m
- enskild på skidor och motorfordon 3,5 m
- motorcyklar, snöskotrar och terränghjulingar 2,5 m
- motorcykel, snöskoter, terränghjuling och annat fordon 5 m
- motorfordon 5 m.

Mellan troppar/plutoner och kompanier till fots och på skidor

Luckor mellan troppar/plutoner är 3 m. Mellan kompanier är luckan 5 m.

Avståndet mellan troppar/plutoner är 3 m och mellan kompanier 10 m.

Mellan troppar/plutoner och kompanier med fordon

Luckor och avstånd mellan troppar/plutoner är 5 m och mellan kompanier 10 m.

När marsch anträds, ökas avståndet mellan motorcyklar till minst 25 m och mellan övriga motorfordon till minst 50 m.

Luckor och avstånd vid förbimarsch i parad enligt CerR FM del 2.

Platser vid avlämning och hälsning

- *Bataljonchef* står till fots 10 m mitt framför sin bataljon, på skidor 20 m.
- *Kompanichef* står till fots 5 m mitt framför sitt kompani, på skidor 10 m.
- *Tropp-/plutonchef* står till fots 1,25 m mitt framför troppen/plutonen, på skidor 5 m.
- *Dagelev* står till fots 1,25 m mitt framför sin tropp/pluton/avdelning, på skidor 3,5 m.
- Då troppen/plutonen står uppställd på gruppkolonner står *gruppchefen* till fots 1,25 m framför sin grupp, på skidor 3,5 m.

Då troppen/plutonen står uppställd på linje står *gruppchefen* vid gruppens vänstra sida.

Ställföreträdande chefer står vid

- *kompani* och *större förband* 1 m till vänster och 1,25 m bakom chefen (till höger om chefen då även adjutant är närvarande)
- *tropp/pluton* i höjd med och till vänster om chefen
- *grupp i kolonn* i kön
- *grupp i linje* på gruppens högra sida.

Personlig adjutant står 1 m till vänster och 1,25 m bakom sin chef.

Former

Kompani på kolonn till fots

Inom tropp/pluton och kompani står underavdelningarna bakom varandra. Härvid står/går vid

grupp – enskilda bakom varandra på en kolonn

tropp/pluton – grupperna på kolonn

kompani – troppar/plutoner till fots på gruppkolonner

bataljon – kompanierna på kolonn (troppar/plutoner på gruppkolonner).

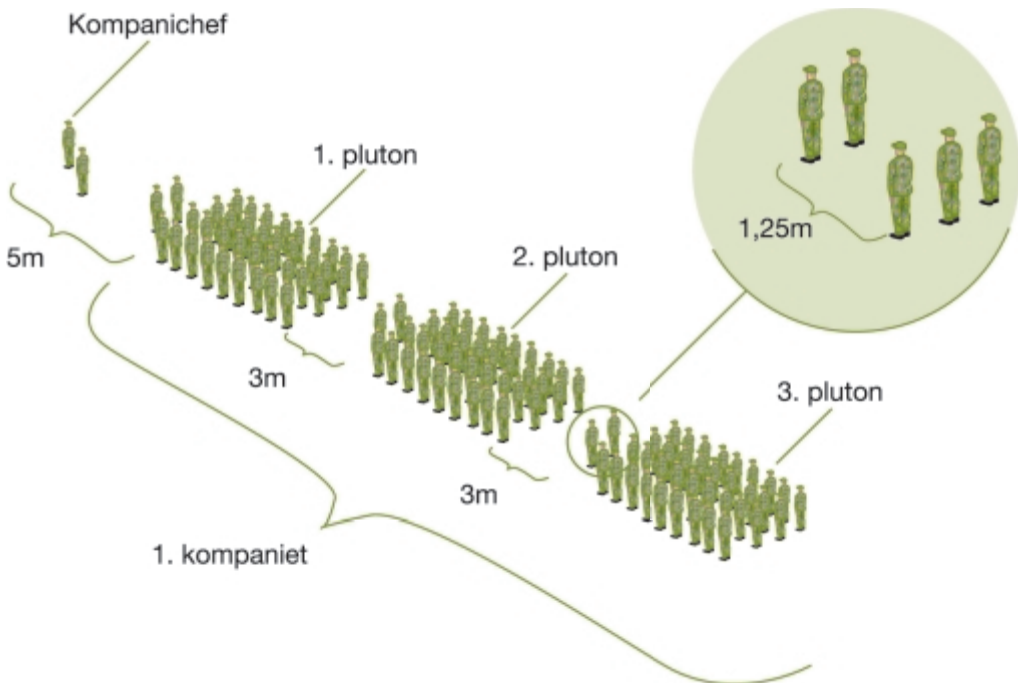

Bild 4:3. Kompani på kolonn (plutoner till fots grupperade på gruppkolonner)

Grupp- och tropp-/plutonskolonner till fots eller på skidor

Underavdelningarna står vid sidan av och i höjd med varandra.

Inom en *tropp/pluton* står varje grupp på kolonn.

Chef bestämmer om troppens/plutonens kö skall utjämnas. Kolonnerna fylls i så fall på från vänster till höger.

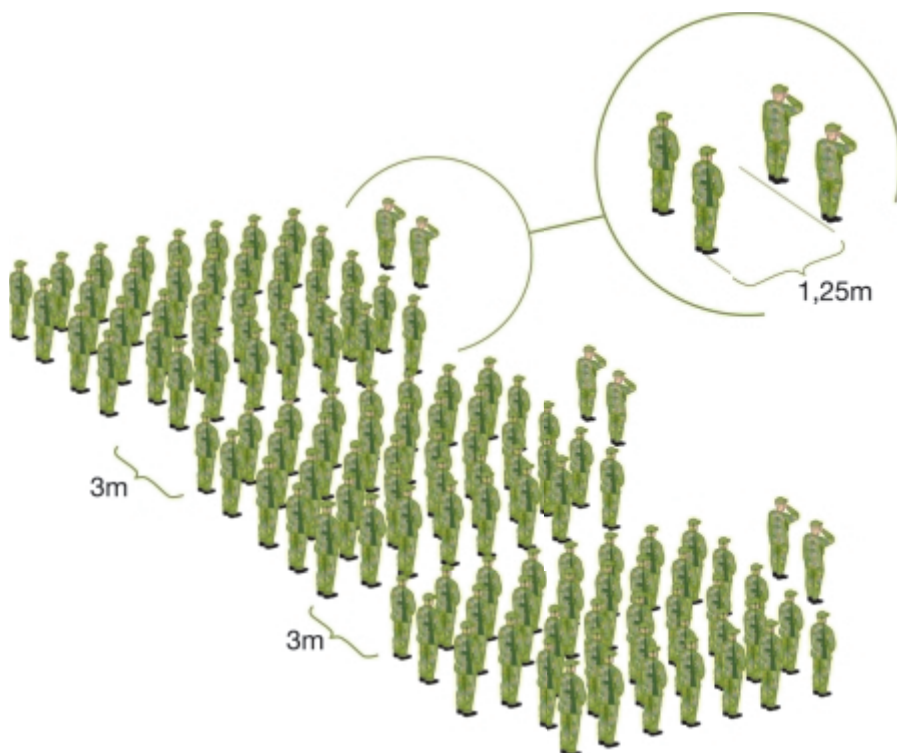

Bild 4:4. Kompani uppställt på plutonskolonner och plutonerna på gruppkolonner

Linje till fots eller på skidor

Inom en *grupp* står soldaterna bredvid varandra på ett led.

Inom en *pluton* ordnas grupperna på två eller flera led. Grupperna står var för sig i linje (vid ojämnt antal grupper skall en av grupperna ordnas på två led).

Chef bestämmer om leden skall utjämnas. Påfyllning sker framifrån och bakåt samt från vänster till höger i det bakre ledet.

Inom ett *kompani* står tropparna/plutonerna var för sig i linje vid sidan av och i höjd med varandra.

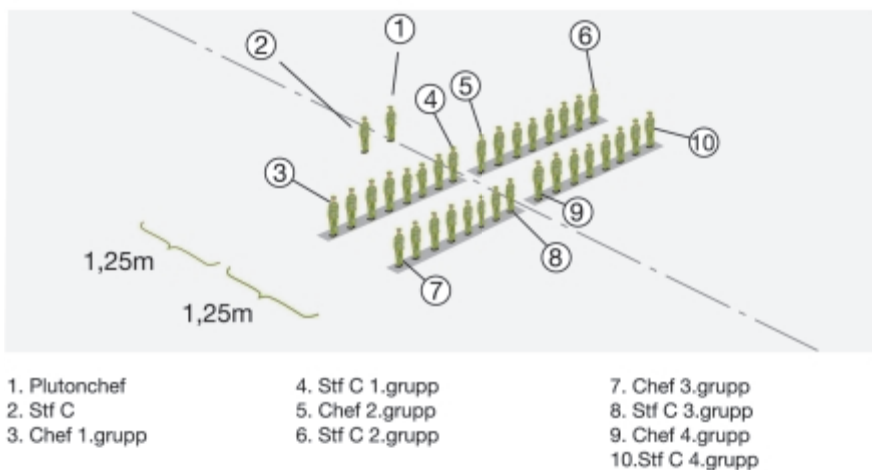

Bild 4:5. Pluton uppställd på linje, jämnt antal grupper

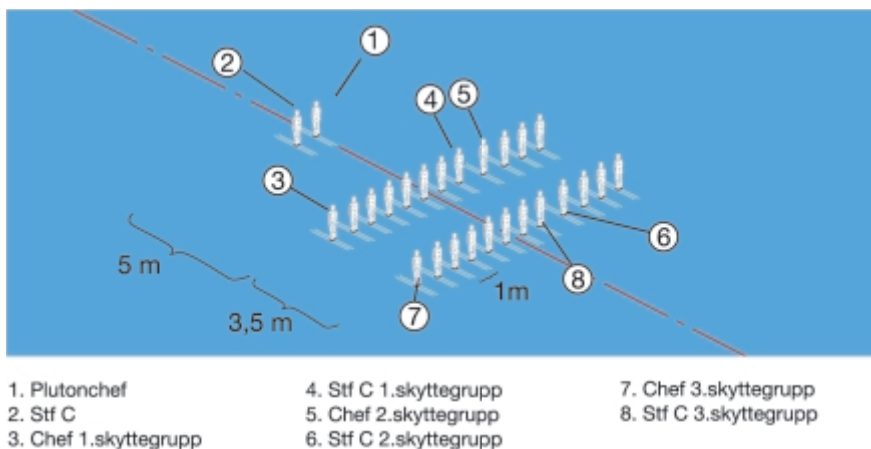

Bild 4:6. Pluton uppställd på linje med skidor, ojämnt antal grupper

Platser för fordon och personal vid fordon

Fordon som ingår i en grupp står *i kolonn* på ett led bakom varandra och *i linje* på ett led bredvid varandra.

Kommando då personalen är uppsutten: **Avsittning!** I övriga fall: **Vid fordonen – Uppställning!**

Då så är lämpligt för verksamheten avgör chefen om personalen skall ställa upp framför eller bakom sina fordon.

Kommando: **Framför (Bakom) fordonen – Uppställning!**

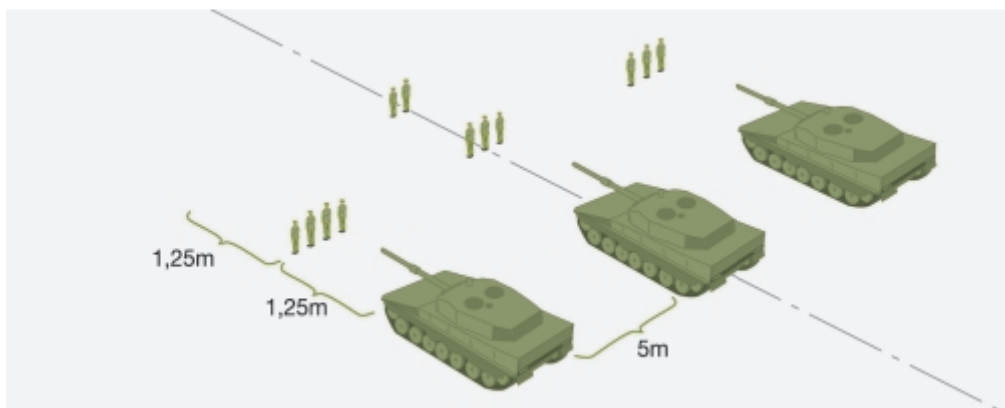

Bild 4:7. Stridsvagnspluton i linje

Formförändringar

Från gruppkolonner (plutonskolonner) bildas kolonn på kommando: **(Mot ...)** **(Marschordning Staben 1. 2. 3.)** (00 meters avstånd) **Kolonn – framåt!**

Underavdelningar inom kompani och pluton anträder marsch efter hand och på respektive chefers kommando. Kommando avpassas så att fastställt avstånd till framförvarande underavdelning tas ut och så att avdelningarna får samma takt.

Från kolonn bildas under marsch gruppkolonner (plutonskolonner) genom att den främsta underavdelningen minskar steglängden och övriga underavdelningar marscherar in på sina platser i den nya formen. Fastställda luckor tas ut i god tid. Marschen fortsätter med vanlig steglängd då den sista underavdelningen kommit på plats.

Kommando: **(Mot ...) Gruppkolonner (Plutonskolonner) – marsch!**

Om övergången skall ske i samband med att marschen upphör ger chef kommando: **2. komp (1. plut) vid... mot... – plutonskolonner! (gruppkolonner!).** Underavdelningarna med rättning på riktförbandet fortsätter marschen till angiven plats och gör där halt på respektive chefs kommando.

Ändring av bredd och riktning

Vid en pluton *minskas* marschbredden till färre led genom att den grupp (grupperna) som skall gå främst – i regel den (de) vänstra – anträder eller fortsätter marschen. Övriga minskar steglängden och intar efter hand sina platser.

Kommando: **Ett (Två) led – marsch!**

Vid pluton *ökas* marschbredden till flera led genom att den främsta gruppen (grupperna) fortsätter marschen med minskad steglängd. Övriga grupper intar efter hand sina platser. På motsvarande sätt ökas marschbredden från två led.

Kommando: **Två (Tre, Fyra) led –marsch!**

Ett förband skall bereda mötande (omkörande) trafik utrymme på vägbana

genom att på kommando hålla så långt åt sidan som möjligt. Ett förband till fots kan lämna mitten av vägbanan fri genom att öppna leden och hålla åt sidorna. Vid udda antal led håller det mellersta till vänster. Förflyttning sker därvid snett framåt med så långt möjligt behållen takt och rättning.

Kommando: **Höger! (Vänster!) (Öppna!)**

Förbandet återtar sitt ursprungliga läge i sidled på kommando: **Återgå!**

Riktningen anges genom att riktkarlen (befälet framför riktkarlen) går över till den anbefallda riktningen på kommando: **Mot ...**

Riktningen ändras på kommando

Täten (halvt, dubbelt) till höger (vänster) – marsch!

”Täten” innebär 90° riktningsförändring.

”Täten halvt” innebär 45° riktningsförändring.

”Täten dubbelt” innebär 180° riktningsförändring.

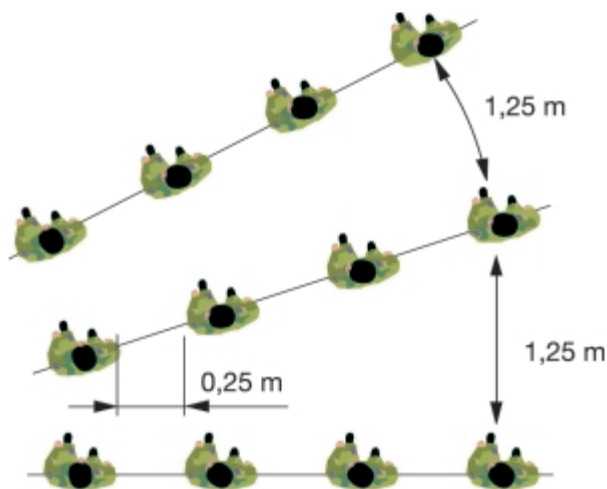

Bild 4:8. Tätavbrytning

På kommandot marsch skall samtliga i de yttre kolonnerna göra huvudvridning inåt samtidigt som riktkarlen (innerkarlen längst fram) förkortar steglängden och påbörjar tätavbrytningen. Ytterkarlen skall bibehålla normal steglängd och hålla rättningen på innerkarlen. Denne skall marschera så att innerradien blir ca 1 m och snegla ut mot ytterkarlen så att riktningsförändringen sker i dennes takt samt att rättningen bibehålls. När den nya riktningen anträts skall huvudvridning rakt fram göras roteparsvis och marschen fortsätta i den nya riktningen.

Uppställning

Uppställning – på tidigare bestämd plats och form

Förbundet intar efter rast eller sedan det varit utspritt förutvarande (anbefalld) form och plats. Uppställning sker under tystnad och i rask takt eller – om så anbefalls – med språng. Uppställning efter rast sker alltid under manöver.

Chefen kontrollerar att all personal är närvarande och medför beordrad utrustning.

Uppställning sker på kommando: **(Rasten slut) (Med språng) Uppställning!**

Uppställning – i övriga fall

Förband intar en för varje särskilt fall anbefalld form och plats. Uppställning sker under tystnad och i snabb takt eller – om så anbefalls – med språng.

Vid uppställning anger chefen uppställningspunkt, riktning, form och sätt. Var och en i förbundet riktar efter hand blicken mot angiven plats. Om uppställningspunkten inte anges, sker uppställningen med rättning på chefen (1,25 m bakom).

Om uppställningen sker på stället, ställer riktkarlen upp 1,25 m bakom angiven uppställningspunkt. Övriga intar sina platser i förhållande till riktkarlen (riktförbandet).

Kommando: (Svensson riktkarl) Vid stenen, mot kanslihuset (Med språng) gruppkolonner – på stället!

När riktkarlen intagit sin plats, upprepar han med hög röst anbefalld riktning (mot kanslihuset!) och pekar ut den.

Rättning

Grunder

Den enskilde (det fordon, det förband) på vilken rättning i sid- och djupled sker benämns riktkarl (riktfordon, riktförband).

Vid uppställning på linje är den som står i mitten eller till vänster om mitten i det främre ledet riktkarl. Vid uppställning på kolonn är den som står längst fram till vänster riktkarl.

Enskild inrättning görs automatiskt under marsch och vid ny uppställning.

På stället

Vid rättning på stället intas fastställda platser noggrant och snabbt. Rättning i sid- och djupled erhålls genom syftning åt rättningshållet, varvid den enskilde vid behov gör nödvändig huvudvridning.

Armbågsluckor (0,25 m) erhålls genom att den enskilde vid behov för upp vänster hand knuten på höftbenskammen. Armbågen skall stå rakt ut och röra vid sidokamratens arm. Vid förband på skidor erhålls 1 m lucka genom att den enskilde vid behov sträcker ut armen och syftar mot sidokamratens axel. I övrigt mäts inte luckor och avstånd.

Rättning sker på kommando

(Armbågsluckor!)

(00 meters luckor!)

(00 meters avstånd!)

Rättning – framåt!

Rättning – höger!

Rättning – vänster!

Rättning – mittåt!

Ett förband är inrättat i *sidled* då underavdelningarna är i höjd med varandra, fastställda luckor tagits ut, rätt frontriktning intagits, och vid förband till fots eller på skidor, den enskilde efter huvudvridning åt riktkarlen ser skymten av andre och tredje mans bröst. Ett förband med motorfordon är inrättat i *sidled* då tåtfordonens främsta delar är i höjd med varandra.

Ett förband är inrättat i *djupled* då fastställda avstånd tagits ut och underavdelningarna (de enskilda) står i rätt riktning och mitt bakom varandra.

Motorfordon rättas med vänstra sidan mitt bakom framförvarande motorfordons vänstra sida eller med vänstra sidan bakom framförvarande soldats vänstra sida.

Rättning genomförs i enskild ställning och under lystringsgraden ”givakt!”.

Rättning avbryts på chefs kommando varvid i förekommande fall huvudvridning upphör och armar tas ner. Enskild ställning bibehålles.

Kommando: **Rättning – upphör!**

Om lystringsgraden (givakt) och ställningen (enskild ställning) därefter skall ändras, sker detta på kommando av chefen.

Kommando: **Lystring – ställ eller Manöver! eller Lediga!**

Under marsch

Under marsch till fots kontrolleras rättningen i sidled genom att den enskilde då och då sneglar åt rättningshållet. Vid riktningsändring ser den enskilde mot den vänstra (högra) kolonnen och anpassar steglängden. Förlorat avstånd återtogs efter hand.

Om rättning skall ske under marsch anger chefen nytt avstånd och lucka, varvid den enskilde efter hand (under bibehållande av takten) rättar in sig på riktkarlen. Under marsch på skidor behålls rättningen genom en jämn och efter förhållandena anpassad hastighet.

Kommando: **00 meters avstånd, 00 meters lucka – marsch!**

Vid halt

Vid halt under lystringsgraden ”lystring/manöver/lediga” behåller truppen haltrörelsens avslutande enskilda ställning.

Chef avgör därefter om rättningsrörelse skall ske eller om lystrings-/manöverställning skall intas.

Tagande av befäl, avlämning och anmälan

Tagande av befäl

Den som tar befälet skall på enklaste sätt förflytta sig till en plats varifrån han kan ses av dem han skall ta befälet över och kommendera: **Jag tar befälet!**

Avlämning

Avlämning sker på kommando: **Lämna av!**

Avlämning sker under lystringsgraden givakt.

Avlämning innebär att chefen under hälsning med förbandet anger

1. Mottagande chefs grad.
2. Eget förband.
3. Antal närvarande.
4. Antal frånvarande (sjuka, kommenderade, lediga, saknade osv).

Avlämning kan även ske med uttrycken: ”Enligt order” eller ”Enligt styrkebesked”

Vid behov rapporteras även om materiel förlorats eller skadats.

Före avlämning visiterar avlämnande chef sitt förband, varvid chefen kontrollerar att personalen är rätt klädd och utrustad och att anbefalld materiel (vapen, fordon och annan utrustning) medförs och är ordnad på föreskrivet sätt.

Anmälan

Anmälan sker på kommando: **Anmälan!**

Vid anmälan är lystringsgraden ”manöver” eller ”lystring”. Den som gör anmälan intar enskild ställning.

Då ett förband, som tidigare har avlämnats, återsamlas (t ex efter en rast) sker i regel inte avlämning utan endast anmälan. Därvid anger chefen vilka eventuella förändringar som inträffat under rasten eller uppehållet.

Anmälan görs med tecknet ”Allt klart” om inga förändringar har inträffat, varvid mottagande chefs grad och eget förband anges.

Har förändringar skett, sker anmälan enligt avlämning punkterna 1–4.

Visitation

Grunder

Visitation avser kontroll i samband med uppställningar, före avlämning, före utförande av vissa uppdrag, för att t ex kontrollera hållning, klädsel och utrustning.

Visiterande chef skall ange om visitationen avser ett helt led i taget eller enskild visitation.

Visitation sker på kommando: **Jag visiterar!**

Visitation av ett helt led i taget

Visitation i gruppkolonner av ett helt led i taget utförs normalt utmed förbandets vänstra sida. Första ledet intar samtidigt enskild ställning, gör huvudvridning och söker ögonkontakt med den visiterande när han är på ca 1,5 m avstånd från närmsta personen i ledet. När den visiterande är i höjd med närmaste man i ledet gör ledet huvudvridning rakt fram och intar manöverställning, samtidigt går nästa led upp i enskild ställning i likhet med första ledet. Rättning sker på den person som står närmast den som visiterar.

Visitation av en man i taget

Den visiterande utför normalt visitationen med början från vänster. Första personen intar enskild ställning, gör huvudvridning och söker ögonkontakt med den visiterande när han är på ca 1,5 m avstånd. Nästa man gör motsvarande när den visiterande är mitt framför föregående man. Återgång till manöverställning görs när den visiterande lämnar platsen mitt framför den som visiteras och förflyttar sig till nästa man.

Sker visitationen under lystringsgraden givakt, genomförs den enligt ovan, dock med den skillnaden att truppen hela tiden står i enskild ställning.

Överordnads chefs visitation

När överordnad chef skall visitera underställt förband skall förbandets chef följa den visiterande på 2 m avstånd och på yttersidan i förhållande till truppen. Chefer för underavdelningar gör personlig hälsning på den visiterande och anger namnet på avdelningen som skall visiteras. Under visitationen följer chefen för underavdelningen med bredvid förbandschefen och den visiterande. När underavdelningen har visiterats gör chefen för underavdelningen åter personlig hälsning och återgår till sin plats.

Uppdelning och upplösning av förband

Uppdelning av ett förband sker på kommando: **Formering till grupper! (plutoner osv)**, varefter underavdelningscheferna svarar ja och chefs grad (**Ja major**) samt gör enskild hälsning och förfogar därefter över sina enheter.

Förband upplöses på kommando: **Höger och vänster om – marsch!**

Truppen intar manöverställning på verkställighetsordet ”marsch” och därefter är förbandet upplöst.

5 Hälsning

Hälsning vid parad framgår av CerR FM del 3.

Enskild hälsning

Grunder

Enskild i uniform skall hälsa på

- rikets statschef och dennes gemål samt utländska statschefer vid officiella tillfällen
- förmän samt andra med högre tjänsteställning vid anmälningar och avlämnningar
- den svenska flaggan eller annat lands flagga fördd som blottad fana eller som hissas eller halas ceremoniellt
- en blottad förbandsfana eller ett blottat förbandsstandar
- den svenska örlogsflaggan eller en utländsk örlogsflagga när den hissas eller halas
- örlogsflaggan eller den plats där den brukar föras (i regel i aktern) då enskild går ombord på eller lämnar ett rustat svenskt eller utländskt örlogsfartyg.

Vid hälsning skall hållningen vara god och ställningen vara anpassad till situationen. Hälsning med honnör görs endast när huvudbonad bärs.

I sluten ordning hälsar förbandets chef och övrigt befäl utanför truppen med honnör.

Om hälsning ej kan ske med honnör skall hälsning ske med huvudvridning.

Militär personal som är klädd i uniform bör dessutom – med iakttagande av vad i övrigt sägs beträffande hälsning av enskild – hälsa på varandra.

Hälsning med honnör på stället och under förflyttning

Utgångsläge vid hälsning med honnör på stället är enskild ställning.

1. Huvudvridning vid behov mot den eller det som det skall hälsas på.
2. Den högra handen förs snabbt rakt upp till huvudbonaden.
3. Fingrarna hålls raka men inte stela intill varandra med lillfingersidan vänd framåt.
4. Pekfingertoppen stöds lätt mot huvudbonadens (skärmens) högra del, så att handen inte skymmer ögat.
5. Handen skall vara lätt vinklad framåt, så att handflatan inte kan ses framifrån.
6. Handeden hålls rak.
7. Armbågen riktad snett framåt och något lägre än axeln.
8. Efter hälsning förs handen snabbt och närmaste vägen till utgångsläget.

Vid hälsning under förflyttning skall den fria armen röras ledigt utmed sidan.

Bild 5:1. Enskild hälsning med honnör

Bild 5:2. Enskild hälsning med honnör åt sidan

Hälsning med vapen

När vapnet bärs på ryggen eller på bröstet sker hälsning med honnör. I övriga vapenställningar utförs hälsning med huvudvridning.

Bild 5:3. Enskild hälsning vid i handen gevär i enskild ställning

Bild 5:4. Enskild hälsning vid på bröstet gevär i enskild ställning

Hälsning på flagga som hissas eller halas

När en flagga hissas eller halas skall militär personal som tjänstgör i Förvarsmakten och som bär uniform, om vederbörande kan se flaggan, göra halt och front mot denna samt göra hälsning under den tid flaggan hissas eller halas.

Hälsning på örlogsfartygs flagga

Den som går ombord eller lämnar ett rustat örlogsfartyg över landgång hälsar på fartygets flagga eller, om flaggan inte är hissad eller inte kan ses, mot den plats där den brukar föras (oftast i fartygets akter).

Bild 5:5. Hälsning på örlogsfartygs flagga

Posts hälsning

Post i fält och varnare i fält hälsar endast om detta anges i ordern eller instruktionen.

Post vid kasernvakt (motsvarande) och vid ett fartygs fallrep eller landgång hälsar som en enskild soldat, om inte hans bevakningsuppgifter eftersätts.

Hälsning i förband

Grunder

Förband i sluten ordning hälsar genom att lystringsgraden givakt intas. Förbandschef och övrigt befäl utanför truppen gör enskild hälsning.

Hälsning i förband under parad sker enligt CerR FM 3.

Hälsning på stället

Chefen kommenderar ”givakt” då den hälsningsberättigade befinner sig på ca 25 m avstånd.

Chefen hälsar då den hälsningsberättigade är ca 10 m från sin uppställningsplats eller då denne passerar i höjd med förbandets ytterkant. Övrigt befäl utanför truppen hälsar med rättning på chefen samt dessutom varje gång den hälsningsberättigade passerar.

Hälsning sker med honnör eller med huvudvridning om vapen bärs på annat sätt än på ryggen eller på bröstet.

Hälsning under marsch

Chefen (kompanicheferna vid större förband än kompani) kommenderar ”givakt” (truppen gör taktsteg enligt kap 3) då förbandets tät befinner sig ca 25 m från den hälsningberättigade.

Hälsning på flagga

Trupp skall hälsa på stället med front mot flaggan.

6 Vapenställningar

Grunder

Vapenställningarna är

- grundställning
- vapen i slinga (gäller endast automatkarbin 5, ak 5)
- på ryggen gevär (gäller inte granatgevär, grg och automatgevär 90, ag 90)
- på bröstet gevär (gäller inte ag 90)
- i remmen gevär (gäller inte grg och ag 90)
- i handen gevär (gäller inte grg och pansarskott, pskott)
- i armen gevär (gäller endast kulsprutepistol, kpist, ak 4 och ak 5), se CerR FM 3
- på axeln gevär (gäller endast ak 4 och ak 5), se CerR FM 3
- skyldra gevär (gäller endast kpist, ak 4 och ak 5), se CerR FM 3
- för fot gevär (gäller endast gevär m/38), se CerR FM 4 och 6.

Reminfästning ak 5

Vid alla vapenställningar med ak 5, utom kort och lång slinga samt vid på ryggen gevär, skall remmen fästas i främre och bakre (axelstödet) remfästen.

Grundställning

Grundställning med vapen skall bibehållas vid såväl enskild som lystrings- och manöverställning.

Kpist, ak, psg 90 och ksp 90

Vapnet skall bäras eller hållas hängande på bröstet med mynningen nedåt, med eller utan remmen runt nacken och med axelstödet/kolven mot höger axel. Remmen avpassas så att vapnet kan föras upp i färdig-/anläggningsställning. Höger hand skall fatta om pistolgreppet och vänster hand om handskyddet/manteln. Avtryckarfingret skall hållas på lådan/underbeslaget.

Grg, pskott, ksp 58 och ag 90

Vapnet skall bäras eller hållas på magen med mynningen åt sidan, med eller utan remmen runt nacken.

Kommando: I grundställning – gevär!

Bild 6:1. Grundställning ak i enskild ställning

Bild 6:2. Grundställning ak i lystrings- och manöverställning

Bild 6:3. Grundställning kpist i lystrings- och manöverställning

Bild 6:4. Grundställning ksp 90 i lystrings- och manöverställning

Bild 6:5. Grundställning ag 90 i lystrings- och manöverställning

Bild 6:6. Grundställning ksp 58 i enskild ställning

Bild 6:7. Grundställning pskott i lystrings- och manöverställning

Bild 6:8. Grundställning grg i lystrings- och manöverställning

Bild 6:9 Grundställning psg 90 i lystrings- och manöverställning

Vapen i slinga (endast ak 5)

Då ak 5 bärs i kort slinga skall remmens karbinhakar vara infästade i mellersta remfästet. Då ak 5 bärs i lång slinga skall remmens karbinhakar vara infästade i bakre och mellersta remfästet. Remmen avpassas så att vapnet kan föras upp i färdig-/anläggningsställning.

Kommando: I kort (lång) slinga – gevär!

Bild 6:10. Vapen i kort slinga. Vapnet hänger vid sidan av kroppen (alt med infällt axelstöd)

Bild 6:11. Vapen i kort slinga (höjd beredskap). Vapnet förs fram (axelstödet utfällt), handen fattar om pistolgreppet

Bild 6:12. Vapen i lång slinga. Vapnet hänger vid sidan av kroppen. Axelstödet utfällt

Bild 6:13. Vapen i lång slinga (höjd beredskap). Vapnet förs fram (axelstödet utfällt), handen fattar om pistolgreppet

På ryggen gevär, ak 5

Vapnet skall bäras hängande på ryggen med axelstödet infällt och remmen över den vänstra axeln. Ak 5 bärs med mynningen uppåt och remmen under pistolgreppet, alternativt, om chef så beslutar, med mynningen nedåt och remmen fäst i främre och mellersta remfästet.

Kommando: (Ak 5, mynningen nedåt) På ryggen – gevär!

Bild 6:14. På ryggen gevär ak 5 (mynningen uppåt) i enskild ställning

Bild 6:15. På ryggen gevär ak 5 (mynningen nedåt) i lystrings-/manöverställning

På ryggen gevär, övriga vapen

Vapnet skall bäras hängande på ryggen enligt följande

- ak 4, psg 90 och ksp med remmen över den vänstra axeln och med mynningen uppåt
- kpist med axelstödet infällt, mynningen nedåt och remmen över den vänstra axeln
- pschkott bärs med remmen över höger axel och med mynningen uppåt.

Kommando: På ryggen – gevär!

*Bild 6:16. På ryggen
gevär ak 4 i enskild
ställning*

*Bild 6:17. På ryggen
gevär kpist i enskild
ställning*

*Bild 6:18. På ryggen
gevär ksp i enskild
ställning*

*Bild 6:19. På ryggen gevär
psg 90 i enskild ställning*

*Bild 6:20. På ryggen ge-
vär pansarskott i lyst-
rings-/ manöverställning*

På bröstet gevär

- Ak 4 skall bäras med remmen om nacken och med mynningen nedåt vänster.
- Ak 5 skall bäras med remmen om nacken, mynningen nedåt vänster och med axelstödet utfällt.
- Kpist skall bäras med remmen om nacken, mynningen uppåt vänster och med axelstödet utfällt.
- Psg 90, grg, pskott och ksp skall bäras med mynningen uppåt och åt vänster. På ksp skall benstödet vara infällt.

Kommando: **På bröstet – gevär!**

Bild 6:21. På bröstet gevär ak 4 i enskild ställning

Bild 6:22. På bröstet gevär ak 5 i enskild ställning

Bild 6:23. På bröstet gevär kpist i enskild ställning

Bild 6:24. På bröstet gevär ksp i enskild ställning

Bild 6:25. På bröstet gevär psg 90 i enskild ställning

Bild 6:26. På bröstet gevär grg i enskild ställning

Bild 6:27. På bröstet gevär pansarskott i enskild ställning

I remmen gevär

Vapnet skall bäras med mynningen uppåt och remmen över den högra axeln.

Den högra handen skall hållas om remmen i höjd med armhålan. Tummen hålls sträckt bakom remmen. Armbågen trycks mot vapnet. På ak 4 skall remmen vara utanför pistolkolven. På ak 5 och kpist skall axelstödet vara infällt och remmen vara lagd under pistolgreppet.

Kommando: I remmen – gevär!

*Bild 6:28. I remmen
gevär ak 4 i enskild
ställning*

*Bild 6:29. I remmen
gevär ak 5 i enskild
ställning*

*Bild 6:30. I remmen gevär
kpist i enskild ställning*

*Bild 6:31. I remmen gevär
psg 90 i enskild ställning*

*Bild 6:32. I remmen gevär
pansarskott i enskild ställning*

I handen gevär

Vapnet skall hållas i högra handen med fattning något framför tyngdpunkten eller i vapnets handtag med mynningen framåt och något uppåt, riktmedlen rakt upp och remmen fritt hängande. På vapen med axelstöd är detta utfällt. I handen gevär bibehålls vid enskild-, lystrings- och manöverställning.

Vapen med benstöd kan bäras med benstödet i infällt eller utfällt läge.

Kommando: **I handen – gevär!**

Bild 6:33. I handen gevär
ak i enskild ställning

Bild 6:34. I handen gevär
ak i lystrings-/manöver-
ställning

Bild 6:35. I handen gevär
ag 90 i lystrings- och man-
överställning

Bild 6:36. I handen gevär
psg 90 i enskild ställning

Bild 6:37. I handen gevär
ksp 58 i enskild ställning
(med utfällt benstöd)

Bild 6:38. I handen
gevär ksp 90 i enskild
ställning (med infällt
benstöd)

7 Färdigställning och anläggning

Färdigställning

Färdigställning är utgångsställning för eldgivning. I färdigställning skall vapnet vara laddat och osäkrat. Avtryckarfingret skall hållas på lådan/underbeslaget.

Vapnet och blicken riktas mot målet eller eldområdet.

Färdigställning kan intas

- liggande
- knästående
- stående
- gående.

Färdigställning intas på enklaste sätt på kommando: (**Mot...**) (**Liggande**) osv **Färdigställning!**

Bild 7:1. Liggande färdigställning

Bild 7:2. Knästående färdigställning

Bild 7:3. Stående/gående färdigställning

Anläggning

Axelstödet/kolven skall sättas mot axeln samtidigt som vapnet osäkras, om detta inte redan gjorts. Avtryckarfingret förs in i varbygeln. Vid behov sluts vänstra ögat och vapnets riktpunkt tas i målet.

Tryckpunkten tas om vapnet har sådan.

Bild 7:4. Liggande anläggning

Bild 7:5. Knästående anläggning

Bild 7:6. Stående anläggning

8 Posts ställning

Post på postställe håller vapnet i grundställning eller slinga.

Bild 8:1. Posts ställning, vapen i grundställning

Bild 8:2. Post kommenderar halt, vapen i grundställning

Bild 8:3. Posts ställning, vapen i kort slinga

Bild 8:4. Post kommenderar halt, vapen i kort slinga

Bild 8:5. Post kommenderar halt med högre eldberedskap, vapen i kort slinga

9 Utrustningens handhavande

Läggande och tagande av vapen

Eldhandvapen

Eldhandvapen läggs på marken med axelstödet/kolvens bakre del intill den högra fotens främre del och med högra sidan uppåt. När vapnet skall läggas, böjer man sig ner med rak rygg. Samtidigt som den vänstra foten flyttas fram stöds vänster hand mot knät. Efter det att vapnet lagts återtas tidigare ställning. Kpist och ak 5 läggs med utfällt axelstöd.

Bild 9:1. Läggande av vapen

Om marken är smutsig eller snötäckt, bestämmer chef om eldhandvapen ska läggas på packningen eller annat lämpligt underlag, för att undvika att smuts eller snö kommer in i pipan.

Kommando: Lagg gevär!

Eldhandvapen kan också hängas på kopplade skidor med pipan uppåt och remmen på den högra skidans spets.

Kommando: Häng gevär!

Vapnet tas på motsvarande sätt som det lagts eller har hängts.

Kommando: Tag gevär!

Bild 9:2. Häng gevär

Ag 90, psg 90, ksp, grg och pskott

En soldat, som bär både eldhandvapen och ksp, grg, eller pskott lägger (tar) samtliga vapen på kommando: **Lägg (Tag) gevär!** Eldhandvapen läggs till höger om övriga vapen.

Ag 90, psg 90 och ksp ställs på benstödet med benen i utfällt läge. Pskott och grg läggs med riktmedlen uppåt.

Om endast materiel, ammunition eller tillbehör skall läggas (tas), sker detta på kommando: **Lägg (Tag) materiel!**

Skall visst vapen eller materiel läggas sker detta på kommando: **Lägg (Tag) ksp!, bandlådor!, bår! etc.**

Bild 9:3. Lagt ag 90

Bild 9:4. Lagt psg 90

Bild 9:5. Lagd ksp 58

Bild 9:6. Lagd ksp 90

Bild 9:7. Lagt grg

Bild 9:8. Lagt pansarskott

Av- och påtagande av utrustning

Packning

Ryggsäck läggs med mesen (bäranordningen) ner mot marken och med locket närmast den enskilde. När marken är snötäckt eller smutsig, får ryggsäcken läggas med mesen (bäranordningen) uppåt eller ställas med locket vänt mot den enskilde.

Stridsbälte(-sele) läggs på marken med ryggsidan nedåt och locken mot den enskilde. Bärs både *stridsbälte(-sele)* och *ryggsäck*, läggs stridsbältet(-selen) omedelbart framför ryggsäcken. Bärs enbart stridsbälte(-sele) läggs denna omedelbart framför fötterna. Hjälms läggs på stridsbälte(-sele). Bärs hörselkåpor tas dessa av och läggs i hjälmen.

Har skidor kopplats, läggs (ställs) packningen mellan skidorna i höjd med bindningarna. En soldat på skidor ställer stavarna till höger och lägger (ställer) packningen till vänster i höjd med fötterna.

Kommando: **Packning av (på)!**

Bild 9:9. Packning av

Koppling av skidor

Vid koppling av skidor ställs en stav på vardera sidan om och något utanför skidorna (inrättade i sida inom avdelningen) och kopplar ihop stavarna med handremmarna, så att de bildar ett kryss. Därefter befrias skidorna från snö och läggs i krysset på stavarna med vänstra skidan under den högra och med skidspetsarna ca 0,3 m framför krysset och med bakändarna särade med ca 1 m mellanrum med glidyterna mot marken.

Kommando: **Koppla skidor!**

Bild 9:10. Kopplade skidor

10 *Parad*

Förfarande vid parad framgår av Ceremonireglemente för Försvarsmakten del 3, CerR FM 3.